

«Затверджую»

**Директор КЗ «Харківський обласний центр туризму,
краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді»**

Харківської обласної ради

Валентина РЕДІНА

« 30 » 09 2025 р.

УМОВИ

проведення обласної краєзнавчої акції учнівської молоді

«Топоніми рідного краю: актуальні зміни»

Вступ

У світлі подій, що відбуваються у країні протягом 2014–2025 рр., зміна географічних назв в аспекті їхньої декомунізації є необхідним явищем, як на загальнодержавному рівні, так і в регіональному розрізі, адже є важливою частиною опору українського суспільства російській військовій агресії та проявом самоідентифікації української нації. Проведення топонімічних досліджень зміни географічних назв у державі в цілому та Харківської області зокрема, є надзвичайно актуальним завданням та основою національно-патріотичного виховання учнівської молоді.

Відповідно до Закону України від 22.04.2023 р. № 7253 «Про внесення змін до Закону України «Про географічні назви» щодо деколонізації топонімії та впорядкування використання географічних назв у населених пунктах України» Департамент науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації, Комунальний заклад «Харківський обласний центр туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді» Харківської обласної ради, кафедра соціально-економічної географії і регіоназнавства імені Костянтина Немця Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Центр українських студій та краєзнавства імені академіка П. Т. Тронька продовжують проведення **обласної краєзнавчої акції учнівської молоді «Топоніми рідного краю: актуальні зміни»** (далі - Акція).

1. Мета і завдання Акції

Топонімічні дослідження у шкільному краєзнавстві актуалізують знання учнів з географії, історії, етнографії та мовознавства шляхом аналізу походження, розвитку, сучасного стану, змістового значення географічних назв, ареалів їх поширення, а також природних і соціальних умов виникнення топонімів.

Метою Акції є національно-патріотичне виховання юних громадян України на основі дослідження новітніх змін географічних топонімів Харківської області в їх культурологічних, етнографічних, краєзнавчих, історичних аспектах.

Основними завданнями Акції організатори вважають:

- залучення учнівської молоді до краєзнавчо-дослідницької роботи з питань історії, географії, етнографії, краєзнавства;
- сприяння формуванню умінь і навичок збору, класифікації, аналізу смислового навантаження географічних топонімів рідного краю;
- розвиток творчої особистості вихованців, формування патріотичних почуттів, виховання гордості та любові до рідного краю в учнів засобами краєзнавчої дослідницької роботи;
- залучення учнів до перейменування та відновлення історичних назв на рівні власного поселення, району, регіону з урахуванням історичних та культурологічних особливостей території;
- формування навичок розробки туристсько-краєзнавчих маршрутів та екскурсій рідним краєм.

2. Терміни проведення Акції

Акція проводиться у період з **01 жовтня 2025 року по 01 лютого 2026 року**. Протягом зазначеного періоду учасники Акції ознайомлюються з актуальним переліком змінених топонімів рідного населеного пункту, обирають для проведення краєзнавчого дослідження найбільш цікавий топонімічний об'єкт (або групу об'єктів), досліджують джерела інформації стосовно історичних, культурних, економічних особливостей краю, які безпосередньо вплинули на географічні назви регіону. З дотриманням безпекових вимог здійснюють краєзнавчі екскурсії місцями, пов'язані з обраними об'єктами дослідження,

відвідують архіви, музеї, зустрічаються з краєзнавцями, науковцями, старожилами – носіями топонімічної інформації.

За результатами аналізу джерел інформації та туристсько-краєзнавчих екскурсій учасники Акції готують краєзнавчо-дослідницьку роботу, в якій викладають загальну описову частину, розробки топонімічних карт, карток обліку топонімів, топонімічний словник, розробки та описи туристських маршрутів, краєзнавчих екскурсій тощо.

Підготовлені та оформлені згідно з вимогами краєзнавчо-дослідницької роботи учасники Акції надсилають до Комунального закладу «Харківський обласний центр туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді» Харківської обласної ради на електронну адресу **stkharkov@ukr.net** до **01 лютого 2026 року**. Telefoni для довідок: 050-403-62-29 – Ірина Скриль.

3. Організатори Акції

Організаторами Акції виступають Департамент науки і освіти Харківської обласної держадміністрації, Комунальний заклад «Харківський обласний центр туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді» Харківської обласної ради, кафедра соціально-економічної географії і регіонознавства імені Костянтина Немця Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (за погодженням), Центр українських студій та краєзнавства імені академіка П. Т. Тронька (за погодженням).

4. Учасники Акції

До участі в Акції запрошуються учнівська молодь закладів загальної середньої освіти, вихованці гуртків закладів позашкільної освіти Харківської області.

5. Умови проведення

Протягом періоду проведення Акції учасники подають до **01 лютого 2026 р.** заявки учасників (додаток 1) та матеріали краєзнавчо-дослідницької роботи в електронному варіанті на електронну адресу КЗ «Харківський обласний центр туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді» **stkharkov@ukr.net**.

Напрями пошуково-краєзнавчих досліджень:

1. Топонімічні зміни в назвах населених пунктів та окремих вулиць.
2. Імена видатних українців в топонімічних назвах (історичні постаті та сучасні Герої).

Краєзнавчі матеріали повинні містити історичні відомості про населений пункт, досліджуваний топонімічний об'єкт (місто, село, вулицю), зміни назв, які відбувалися протягом певних історичних періодів, вказати нову назву та розповісти про події, біографічні відомості про постать, на честь якої відбулися зміни.

Увага! Картографічні, ілюстративні, табличні матеріали та фотографії подаються у додатках до краєзнавчо-дослідницької роботи.

6. Вимоги до оформлення тез доповідей:

Краєзнавчі роботи подаються у форматі .doc, .docx на електронну адресу stkharkov@ukr.net. Ім'я файлу повинно відповідати прізвищу автора або назві учнівського об'єднання.

Мова тез – українська. Обсяг – до 7 сторінок тексту формату А4. Текст повинен бути набраний через 1 інтервал, шрифт – TimesNewRoman, кегль – 14, відступ – 1,25, всі поля – 1,5 см.

Назва друкується великими літерами по центру, кегль – 14. Далі, одразу після назви роботи, необхідно подати короткі відомості про авторів (прізвище, ім'я, клас, назву учнівського об'єднання, закладу освіти, а також прізвище, ім'я, по батькові та посаду керівника роботи), кегль – 12.

Список використаних джерел подається після основної частини, кегль – 12 (додаток 2).

7. Підбиття підсумків

За підсумками Акції планується видання збірки матеріалів краєзнавчих робіт учасників Акції та проведення обласної історико-краєзнавчої конференції учнівської молоді «Топоніми рідного краю: актуальні зміни» у березні 2026 року із обов'язковим дотриманням безпекових умов. Про формат проведення конференції буде повідомлено додатково.

Заявка
на участь в обласній краєзнавчій акції учнівської молоді
«Топоніми рідного краю: актуальні зміни»,
 від _____ району

_____ закладу

№ п/п	П.І.Б., клас, назви учнівського об'єднання, навчального закладу	П.І.Б., посада керівника	Тема роботи	Контактні номери телефонів керівника (моб., стаціонар.), електронна адреса

Приклад оформлення матеріалів краєзнавчо-дослідницьких робіт:

**ТОПОНІМІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ТУРИСТИЧНОМУ
КРАЄЗНАВСТВІ**

Коваленко Микола, учень КЗ «Харківський ліцей № 172 Харківської міської ради»

Керівник: Коваленко А. А., вчитель української мови та літератури

КЗ «Харківський ліцей № 172 Харківської міської ради»

В краєзнавчих дослідженнях часто використовуються топонімічні джерела для з'ясування географічних умов територій та їхніх певних змін, або об'єктів яких вже не існує. Географічні найменування України – відображення різних історичних періодів багатой історії українського народу. Українська мова успадкувала багату й розвинену топонімічну систему багатьох епох. Залишаючись у своїй основі слов'янською, вона перебуває в тісному зв'язку з топонімічною системою Європи й Азії, створюючи дуже цікавий і своєрідний комплекс. Місцеві слов'янські назви є дуже давніми за походженням, про що свідчать їхні стародавні мовні особливості.

Список використаних джерел:

1. Лабінська Г. Топоніміка : навч. посібник / Галина Лабінська. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. – 274 с.